

Voorkom zakelijke rompslomp bij echtscheiding

Na de roze wolk

Eén op de zeven volwassenen raakt voor zijn pensioen arbeidsongeschikt. En maar liefst één op de drie huwelijken loopt vroeg of laat stuk. Toch dekken veel (para)medici zich beter in tegen het eerste risico dan tegen het tweede. Daarom valkuilen en tips voor gehuwden en samenwonenden.

TEKST ANTON VAN TUYL

Na een huwelijk van ruim twintig jaar is tandarts Rudolf Bruggendijk* begin dit jaar officieel gescheiden. Zijn ex-vrouw is ook tandarts. Ze werkten jarenlang samen en hadden in 2003 een gezamenlijk praktijkpand gekocht in de Randstad. Bruggendijk was verantwoordelijk voor de gezamenlijke administratie en de communicatie met de Belastingdienst. Bruggendijk vertelt dat hij en zijn vrouw de patiëntbestanden altijd gescheiden hebben gehouden. "Gelukkig wel. Dat is ook mijn eerste tip, want het maakt een splitsing van de praktijk een stuk eenvoudiger. Eind 2009 besloten we te gaan scheiden, maar voordat je alles hebt geregeld... We zijn nu ruim anderhalf jaar verder en gisteravond heb ik toevallig de allerlaatste belangrijke handtekening gezet. Dat was voor de bankzaken."

Hij licht toe: "Het praktijkpand stond op ons beider naam, evenals de hypotheek voor het praktijkpand en het woonhuis, de praktijkfinanciering en de zakelijke rekening. De bank hield ons beiden hoofdelijk aansprakelijk en bleef ons allebei toegang geven tot de gezamenlijke rekening. Dat heeft ruim een jaar geduurd en dat had grote problemen kunnen veroorzaken. Wij hadden twee voordelen: omdat we allebei al jarenlang werken, zaten we niet meer tot onze nek in de schulden. De bank ging dus niet meteen tegoeden opeisen. Het tweede voordeel betreft de sfeer. Onze scheiding was niet gemakkelijk, maar het was ook geen vechtscheiding. Gezamenlijke toegang tot de rekening kan namelijk heel vervelend uitpakken wanneer je met slaande ruzie uit elkaar gaat. Als je kijkt naar de zakelijke kant van de scheiding, het

vond ik de afwikkeling met de bank het moeilijkst. Mijn tip aan collega's is om hier goed op te letten en tijdig in gesprek te gaan met de bank, als je een scheiding overweegt."

Alimentatie

Welke valkuilen en tips relevant zijn, hangt af van de gekozen samenlevingsvariant. Gehuwden hebben bij echtscheiding recht op twaalf jaar partneralimentatie, tenzij het huwelijk kinderloos is en korter dan vijf jaar heeft geduurd. Partners die alleen in het bezit zijn van een samenlevingscontract, hebben na een scheiding formeel geen recht op partneralimentatie, ook niet als zij samen kinderen hebben. In onderling overleg kunnen scheidende samenwoners wel afspraken maken over partneralimentatie, maar dan is het zaak goed op te letten of dit fiscaal niet ongunstig uitpakt.

"Rechters zijn de laatste jaren wel geneigd iets soepeler te kijken naar samenwoners, maar het is goed om je formele rechten te kennen", zegt Joan Versluijs, financieel echtscheidingsadviseur van VvAA. Nog een tip: "Of je nu getrouwd bent, een geregistreerd partnerschap hebt, of een samenlevingscontract, het

is verstandig om je contract eens per vijf jaar te laten toetsen. Je eigen situatie en wensen kunnen veranderen, bijvoorbeeld door de komst van kinderen, een erfenis of verandering van inkomen. Bovendien zijn er regelmatig wijzigingen in wet- en regelgeving. Per 1 januari 2011 is bijvoorbeeld het partnerbegrip voor de fiscus

ter hoeft het ouderschapsplan niet te bekrachtigen. Komen er problemen en schakelt één van de ouders de rechter in, dan zal de rechter wel toetsen of er bij de scheiding een goed ouderschapsplan is opgesteld.

Samenwonende vaders die hun kind formeel hebben erkend, hebben ook

"Rechters zijn de laatste jaren wel geneigd iets soepeler te kijken naar samenwoners, maar het is goed om je formele rechten te kennen"

gewijzigd." Volgens de nieuwe definitie zijn ook gehuwden die al jaren niet meer samenwonen nog fiscaal partner. Dit betekent dat het inkomen van de ouders wonende huwelijkspartner meetelt bij een inkomensbeoordeling voor bijvoorbeeld belastingaangifte of huursubsidie.

Kinderen

Heeft het scheidende paar minderjarige kinderen, dan is het verplicht een ouderschapsplan te maken. De rech-

ter hoeft het ouderschapsplan niet te bekrachtigen. Komen er problemen en schakelt één van de ouders de rechter in, dan zal de rechter wel toetsen of er bij de scheiding een goed ouderschapsplan is opgesteld. Samenwonende vaders die hun kind formeel hebben erkend, hebben ook financiële zorgplicht. Als een samenwonende vader ook ouderlijk gezag wil, is erkenning van het kind daarvoor niet voldoende. Hij moet dan, met toestemming van de moeder, ouderlijk gezag aanvragen bij de rechter. Als het scheidende paar een geregistreerd partnerschap had, hoeft de vader het ouderlijk gezag niet aan te vragen. Hij heeft dan automatisch ouderlijk gezag, mits hij het kind erkend heeft. Bij een huwelijk is zelfs die erkenning niet nodig; de vader >

Plussen en minnen

Deze zomer heeft VvAA een Argumentenkaart Echtscheiding gepubliceerd, met een overzicht van de materiële en emotionele voor- en nadelen die een echtscheiding kan opleveren. Zie www.vvaa.nl/echtscheiding. Wilt u meer informatie over financiële, fiscale en juridische gevolgen van echtscheiding? Neem dan contact op met een van de gecertificeerde financiële planners van VvAA, via fp@vvaa.nl of 030 247 48 78.

- > heeft dan automatisch ouderlijk gezag. Bij de ontbinding van een huwelijk is altijd een gang naar de rechter nodig. Zijn er geen kinderen in het spel, dan is bij ontbinding van een samenlevingscontract de rechter niet nodig. Dit kan een nadeel zijn voor de 'zwakkere' partij, want de rechter toetst in dit geval niets. Daarom is het raadzaam altijd een notaris of echtscheidingsspecialist in te schakelen voor advies.

Convenant

Tandarts Bruggendijk en zijn vrouw hadden hun praktijk ondergebracht in een vennootschap onder firma. Qua verdeling van brutowinst en belasting kende hun vennootschap de verhouding 75/25 voor respectievelijk Bruggendijk en zijn echtgenote. Zijn patiëntenbestand is namelijk aanzienlijk groter dan dat van haar.

"Over de grote lijnen van de zakelijke verdeling waren we het vrij snel eens", vertelt Bruggendijk. "Mijn vrouw bleef in ons woonhuis en ik in het praktijkpand. Er moest dus een verrekening en herfinanciering komen, omdat we elkaar over en weer uitkochten. Ik heb een flat gehuurd en mijn vrouw heeft een nieuw praktijkpand gevonden. De twee parttime assistenten bleven in mijn praktijk." Al deze zaken hebben Bruggendijk en zijn ex-vrouw vastgelegd in een echtscheidingsconvenant.

In maart 2011 heeft de rechter de scheiding bekrachtigd. Dat was een hamerstuk, omdat alles goed op papier stond. Na het besluit om te scheiden nam de daadwer-

kelijke afwikkeling ruim anderhalf jaar in beslag. Omdat de kinderen het huis uit waren, hoefde er ook geen ouderschapsplan te worden gemaakt. De vrouw van Bruggendijk huurde al snel een eigen accountant in, om de administraties goed gescheiden te kunnen houden.

Geheime schulden

"Blijf altijd zélf opletten, ook als je partner zegt dat hij of zij je beschermt", zegt Gertjan Portman, gecertificeerd financieel planner en echtscheidingsspecialist van VvAA. Het eerste moment om op te letten is uiteraard de vaststelling van de formele samenlevingsvorm. Als dat een huwelijk wordt, maakt het veel verschil of er sprake is van gemeenschap van goederen of huwelijkse voorwaarden.

Portman: "Bij gemeenschap van goederen moet je elkaar echt kunnen vertrouwen, want je deelt niet alleen het bezit, maar ook de schulden. Ook als die schulden geheim zijn. Mijn tip is om saldo, af- en bijschrijvingen van de gezamenlijke rekening regelmatig te checken, bijvoorbeeld maandelijks." Hij noemt een voorbeeld uit zijn praktijk, over een vrouw die in een half jaar zo'n 35.000 euro uitgaf aan shoppen, zonder dat haar man het wist. Portman: "Natuurlijk gaat het ook vaak gewoon goed in een relatie. Maar dergelijke dingen gebeuren vaker dan je denkt."

Soms helpen de banken een handje bij het beperken van schulden. Vanaf 1 augustus 2011 is het namelijk bij alle

nieuwe hypotheeken verplicht om binnen de looptijd van de hypotheek minimaal de helft van de waarde van het huis af te lossen.

Apart administreren

Als je op huwelijkse voorwaarden bent getrouwd, is het van belang om bezit en schulden van beide partners apart te blijven administreren, in elk geval jaarlijks. Met een verrekenbeding zorg je ervoor dat de minstverdienende partner (die vaak ook voor de kinderen zorgt) de helft krijgt van het inkomen dat overblijft ná betaling van de huishoudelijke lasten. Hierbij geldt: eens verdeeld blijft verdeeld, ook als er later een echtscheiding komt.

Het is van belang om inkomensbestanddelen helder te omschrijven in de huwelijkse voorwaarden. Neem de arts die het afgelopen jaar een ton noteerde als nettowinst uit onderneming, en daarvan zichzelf 60.000 euro aan salaris toekende. Wat is dan zijn inkomen? "Dat moet je eenduidig definiëren. In de praktijk zie je dat partners vaak geen idee hebben van de bepalingen in de huwelijkse voorwaarden en de bedoelde definitie van het woord inkomen", vertelt Joan Versluijs. "Zolang het goed gaat, is er natuurlijk niets aan de hand. Maar één op de drie huwelijken loopt vroeg of laat stuk. En bij samenwonenden is de kans op een breuk zelfs 50 procent. Het risico dat het je ooit overkomt, is dus groot."

Pensioen en andere verrassingen

Een financieel aspect dat apart aandacht verdient, is het pensioen. Ook hier is het van belang om de definities helder op het netvlies te hebben. Als de pensioenrechten van een 'pensioen in eigen beheer' worden verdeeld, is niet de fiscale reserve maatgevend maar de commerciële waarde. Die commerciële waarde weerspiegelt de feitelijke pensioenrechten en ligt vaak tot wel 60 procent boven de fiscale reserve, die bepaalt hoe groot de aftrekpost voor de fiscus is. Het is nuttig om bij echtscheiding een deskundige te laten vaststellen hoe groot de feitelijke pensioenrechten zijn, en hoeveel de partner daarvan krijgt bij een scheiding. Partners met een samenlevingscontract hebben niet automatisch recht op het ouderdomspensioen van hun partner, als die overlijdt. Ze moeten dat zelf tijdig regelen

"In de praktijk zie je dat partners vaak geen idee hebben van de bepalingen in de huwelijkse voorwaarden en de definitie van het woord inkomen"

door een kopie van het samenlevingscontract naar het pensioenfonds te sturen, op het moment dat ze beiden in leven zijn.

Zo zijn er diverse onaangename verrassingen mogelijk. Stel, iemand is in gemeenschap van goederen getrouwd. Een jaar geleden overleed zijn moeder. Zij liet hem 50.000 euro na, maar bepaalde via een uitsluitingsclausule in haar testament dat het geld alléén voor haar zoon bestemd was, niet voor zijn partner. Na een huwelijk van bijna dertig jaar gaat de zoon nu scheiden. Hij eist de 50.000 euro op, die immers alleen voor hem was bestemd. Die claim heeft pas kans van slagen als hij de erfenis op een aparte rekening heeft gezet, die alleen op zijn naam stond.

Bij een man/vrouw maatschap is veel elende te voorkomen door bij de start al in de maatschapsvoorwaarden vast te leggen wie de praktijk voortzet na een eventuele scheiding. En als goodwill een vermogensbestanddeel vormt, is het verstandig ook daarover tijdig reële afspraken te maken én vast te leggen.

Amper patiëntverlies

Het jaar 2010 was moeilijk voor tandarts Bruggendijk en zijn toenmalige echtgenote. Ze hadden al wel besloten te gaan scheiden, maar de meeste zaken waren nog niet geregeld. Er was verdriet en onzekerheid, en gewoon doorwerken was niet altijd goed mogelijk. Bruggendijk: "Op den duur kregen de patiënten daar natuurlijk ook lucht van. Afgelopen winter, ruim een jaar na het besluit om te gaan scheiden, hebben we al onze patiënten een brief gestuurd, om de zaak goed uit te leggen. Misschien hadden we dat iets eerder moeten doen. Gevoelsmatig moeten we natuurlijk nog het nodige verwerken, maar zakelijk zijn we er allebei goed doorheen gekomen. De scheiding heeft per saldo amper geleid tot patiëntverlies." <

* Deze naam is uit privacyoverwegingen gefingeerd.

De vijf gouden tips

1 Toets minimaal eens per vijf jaar de voorwaarden van uw contract (bij huwelijk, geregistreerd partnerschap of samenlevingscontract). Omstandigheden, wensen en wetgeving veranderen.

2 Blijf altijd zélf opletten, ook als uw partner het goed met u lijkt te menen.

3 Kijk bij een huwelijk in gemeenschap van goederen minimaal eens per maand op de gezamenlijke bankrekening, naar saldo en mutaties.

4 Als u een erfenis onder uitsluitingsclausule krijgt en in gemeenschap van goederen bent getrouwd, heeft u de zekerheid van volledig behoud bij een scheiding alleen als u het bedrag op een rekening zet die alleen op uw naam staat.

5 Voor partners die een gezamenlijke praktijk voeren en een man/vrouw maatschap hebben: hou patiëntbestanden gescheiden. En leg bij de start al in de maatschapsvoorwaarden vast wat er gebeurt bij een eventuele scheiding.